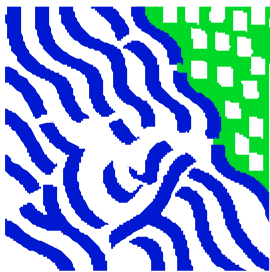

16^E VOORTGANGSRAPPORTAGE
ZANDMAAS EN GRENSMAAS

1 JANUARI – 30 JUNI 2009

**Werken aan
de Maas van morgen**

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Leeswijzer	4
2. Het project in zijn omgeving	5
3 Essentialia Zandmaas en Grensmaas	7
3.1 Doelstellingen	7
3.2 Maatregelenpakket	7
3.3 Convenantpartners	7
3.4 Historisch financieel overzicht	7
4. Voortgang	8
4.1 Zandmaas	8
4.2 Grensmaas.....	9
4.3 Kaden	10
5. Projectbeheersing	11
5.1 Kwaliteit	11
5.2 Scopewijzigingen	11
5.3 Planning	11
5.4 Financiën	14
5.5 Risico's	18
5.6 Prognose eindstand	21
Bijlage 1 Afkortingenlijst	24
Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas maatregelen.....	25
Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas maatregelen	26
Bijlage 4 Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute	27
Bijlage 5 Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas	28
Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 16.....	29

Samenvatting

Voortgang Zandmaas

De uitvoering van de rivierverruimingsprojecten ligt op schema. Inzake de aanleg van de hoogwatergeul Well-Aijen heeft zelfrealisator Kampergeul B.V. op 21 januari 2009 per brief aan RWS Maaswerken kenbaar gemaakt dat zij onvoorwaardelijk de realisatie van de hoogwatergeul ter hand zal nemen en af zal ronden binnen de in de overeenkomst bepaalde termijnen.

Voortgang Grensmaas

In de Grensmaas zijn de werkzaamheden zowel in Bosscherveld, Itteren als in Meers volop in uitvoering. Ook op de drie Vlaamse Boertienlocaties is gestart met de fysieke uitvoering van de werkzaamheden. In combinatie met de uitvoering van de Vlaamse Boertienlocaties is tevens gestart met de bodem- en oeverbestorting bij Meers.

Op basis van artikel 15.3 uit de uitvoeringsovereenkomst heeft Consortium Grensmaas een aantal tegenvallers (notificaties) in het project gemeld. De convenantpartners Grensmaas – V&W, LNV en provincie Limburg – hebben inmiddels diverse malen overleg gevoerd met het Consortium over de ontvankelijkheid van deze tegenvallers. Komend najaar zal dit overleg moeten uitmonden in concrete procesafspraken.

Voortgang Kaden

De afbouw van de laatste kadetrajecten in de stedelijke gebieden vordert. Met name voor het kadetraject in de haven Heijen is een zodanige voortgang geboekt dat het gehele traject dit jaar op hoogte zal zijn. Ook voor het traject Venlo-Blerick zal dit het geval zijn, met uitzondering van een kort gedeelte rondom een gepland hotel. De gemeente Venlo neemt (komend winterseizoen) de verantwoordelijkheid voor het treffen van tijdelijke beschermingsmaatregelen bij een eventueel hoogwater.

Het onderzoek naar sluitstukkaden is afgerond. Uit dit onderzoek blijkt dat op basis van meest actuele inzichten meer kaden versterkt en aangelegd moeten worden om de doelstelling te realiseren dan nu is opgenomen in de scope (opdracht) van het project Maaswerken. In een bestuurlijk overleg op 14 mei jl. is de intentie uitgesproken om met de regio zo spoedig mogelijk te komen tot concrete afspraken en deze vast te leggen in een convenant.

Scope

In de rapportageperiode zijn de scopes van Zandmaas en Grensmaas niet gewijzigd.

Tijd

De hoogwaterbeschermingsmaatregelen voor de Zandmaas dienen in 2015 en voor de Grensmaas in 2017 te zijn gerealiseerd. Behoudens de nog lopende discussie over sluitstukkaden, met mogelijke consequenties voor scope, tijd en geld, geeft de afgelopen periode geen aanleiding deze einddoelen bij te stellen.

De natuurdoelstelling voor de Zandmaas wordt mogelijk niet tijdig en volledig gehaald, doordat de onteigening van de benodigde gronden zonder aanpassing van het planologische kader niet overall mogelijk blijkt. Met LNV en de provincie Limburg wordt overleg gevoerd over de vervolgaanpak.

Financiën en risico's

Ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage (VGR 15) is het projectbudget van Zandmaas met € 6,2 miljoen gestegen tot € 539,8 miljoen. Het projectbudget van Grensmaas is met € 1,4 miljoen gestegen tot € 141,6 miljoen. Beide wijzigingen zijn het gevolg van de jaarlijkse loon- en prijsbijstelling.

De prognose eindstand voor Zandmaas is met € 9,1 miljoen naar beneden bijgesteld en bedraagt € 499,0 miljoen. Deze verlaging wordt grotendeels veroorzaakt door bijstellingen op de maatregelen bij Sambeek, het Lateraalkanaal West, de kaden in de stedelijke gebieden en Well-Aijen (zie blz. 22/23 voor een nadere specificatie).

Voor Grensmaas is de prognose gestegen met € 1,7 miljoen en bedraagt nu € 146,9 miljoen. Deze verhoging is onder andere (zie blz. 22/23 voor een nadere specificatie) veroorzaakt doordat het risico bij de maatregel "bodem- en oeverbescherming bij Itteren" hoger is ingeschat dan voorheen.

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Deze halfjaarlijkse rapportage wordt uitgebracht in het kader van de 'Regeling grote projecten' van de Tweede Kamer en betreft de periode van 1 januari tot en met 30 juni 2009. In deze rapportage wordt een beschrijving van de voortgang van de projecten Zandmaas en Grensmaas gegeven en is een financiële verantwoording opgenomen. Hierbij wordt met name aandacht besteed aan afwijkingen ten opzichte van de vorige periode. Ten slotte worden de risico's van de projecten in beeld gebracht.

Naast genoemde projecten maakt – vanwege de raakvlakken en de verwevenheid van de grondstromen – ook het deelproject Maasroute deel uit van RWS Maaswerken. Het deelproject Maasroute is door de Tweede Kamer niet aangewezen als Groot Project en is daarom niet meegenomen in deze rapportage, uitgezonderd de raakvlakken met de Zandmaas en de Grensmaas.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een korte beschrijving gegeven van de relevante ontwikkelingen in de omgeving van het project. Na een korte beschrijving van de essentialia van het project in hoofdstuk 3 wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op de voortgang van het project en de diverse raakvlakken die bij het project een rol spelen. Aansluitend staat hoofdstuk 5 in het teken van de projectbeheersing. Het accent ligt op de scopewijzigingen en mutaties in de planning, de financiën en de belangrijkste risico's ten opzichte van de eerdere rapportages.

De Departementale Auditdienst van het ministerie van VenW heeft in haar assurancerapport behorende bij de vijftiende voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas aangegeven dat de voortgangsrapportage aan kwaliteit zou winnen indien in de toekomst naast de financiële risico's ook de belangrijkste tijdsrisico's met bijbehorende beheersmaatregelen beter inzichtelijk gemaakt zouden worden. Ten opzichte van de voorgaande 'voortgangsrapporten is de opzet van de risicoparagraaf (5.5.) daarom aangepast.

2. Het project in zijn omgeving

Een groot (nat) project als Maaswerken met haar lange uitvoeringsduur staat constant onder invloed van ontwikkelingen. Er zijn ruimtelijke ontwikkelingen in en nabij het Maasdal die zich voordoen en veranderingen in beleid en wet- en regelgeving. Tevens kan de toenemende (mondiale) aandacht voor klimaatverandering van invloed kan zijn op de scopes RWS Maaswerken. In voorgaande Voortgangsrapportages Zandmaas en Grensmaas zijn risicoprofielen gedefinieerd en voorzien van budgetten. Daarin wordt voornamelijk geanticipeerd of gereageerd op veranderingen in beleid en wet- en regelgeving.

Natura 2000 en Natuurwetgeving

Het voor het project meest relevante ontwerp-aanwijzingsbesluit (dat voor de Grensmaas) ingevolge de Natuurbeschermingswet 1998 is in september 2008 gepubliceerd. De inspraakperiode is reeds verstreken. De verwachting is dat dit aanwijzingsbesluit eind 2009 wordt vastgesteld, waarmee de aanwijzing van dit Natura 2000 gebied definitief is. Inmiddels is door RWS Limburg in samenwerking met andere partijen een concept beheerplan voor het Natura 2000 gebied Grensmaas opgesteld. Hierin zijn de doelstellingen Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Grensmaasproject meegenomen. De verwachting is dat het ontwerp-beheerplan eind 2009 gepubliceerd wordt. Aangezien het habitatrichtlijnbeschermingsregime van de Natura 2000 gebieden al sinds de aanmelding in Brussel van kracht is en het Grensmaasproject opgenomen zal worden in het beheerplan, vormt het aanwijzingsbesluit en het beheerplan naar verwachting geen belemmering voor de tijdige uitvoering van het Maaswerkenproject. De aanwijzing van andere Natura 2000 gebieden (o.a. Oeffeltermoent en Maasduinen) vormen naar verwachting evenmin een belemmering voor de tijdige uitvoering van RWS Maaswerken.

Per 1 februari 2009 is het bevoegd gezag inzake de natuurbeschermingswet veranderd. Voortaan is de provincie Limburg in de meeste gevallen het bevoegd gezag en daarmee de vergunningverlenende partij. Bij initiatieven met een grensoverschrijdende impact is dit het ministerie van LNV. Voorheen was de Natuurbeschermingswettoets gekoppeld aan een andere (grote) te verlenen vergunning, in veel gevallen een WBR-vergunning. De verwachting is dat deze wijziging geen belemmering vormt voor de uitvoering van de Maaswerken.

Leidraad Rivieren

Bij het project sluitstukkaden blijkt het noodzakelijk om in aanvulling op de Leidraad Rivieren een ontwerp-kader specifiek voor de Maaskaden te ontwikkelen, waarbij zoveel als mogelijk wordt aangesloten bij de praktijk van ontwerp en aanleg van de kaden in Roermond, Venlo en Gennep. Dit ontwerp-kader zal naar verwachting in de loop van 2009 worden vastgesteld.

Bodemkwaliteit

Als gevolg van de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) is in overleg met de verschillende betrokken overheden besloten om de beleidsregels Actief Bodembeheer Rijntakken en Maas (ABR&M) vrijwel volledig in te trekken. Alleen de beleidsregel over het inrichten van kleine stortplaatsen wordt op verzoek van de provincie Gelderland gehandhaafd. In april 2009 is het intrekkingbesluit in de Staatscourant gepubliceerd waarmee, met terugwerkende kracht per 1 februari 2009, ABR&M is ingetrokken. Vanwege reacties uit de omgeving bij het vullen van voormalige en geïsoleerd liggende zandwinputten in Gelderland en Overijssel is door het ministerie van VROM de Commissie Verheijen ingesteld. Belangrijkste opdracht aan de Commissie was de wetenschappelijke onderbouwing van de normering in het Besluit bodemkwaliteit tegen het licht te houden. Begin juni 2009 heeft de Commissie haar advies aan de minister van VROM aangeboden. De Commissie bepleit een zorgvuldige afweging bij het vullen van zandwinputten waarbij tenminste locatiekeuze, kwaliteit van de te gebruiken grond en communicatie met de omgeving een belangrijke rol spelen. In de loop van 2009 zullen de aanbevelingen van de Commissie verder worden uitgewerkt. Voorlopig heeft dit voor Maaswerken geen effect op de uitvoering van het project.

Wet ruimtelijke ordening

Op 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) in werking getreden. De nieuwe Wro biedt de mogelijkheid om met betrekking tot vergunningaanvragen parallel te schakelen aan de besluitvorming rond het bestemmings- of rijksinpassingsplan. Hiermee kan een tijdsinstroom van 6 maanden worden geboekt t.o.v. het serieel tot stand komen van de besluitvorming. Een ander tijdsvoordeel ligt in het feit dat de Raad van State binnen een half jaar na ontvangst van verweerschriften inzake ingesteld beroep moet beslissen, terwijl deze besluitvorming momenteel

doorgaans op grond van de WRO (oud) een jaar in beslag neemt. Voor Maaswerken biedt de nieuwe Wro eventueel voordeel voor het onderdeel Sluitstukkaden. Wanneer hier een bestemmingsplanwijziging aan de orde is kan deze procedure naar verwachting sneller worden doorlopen.

3 Essentialia Zandmaas en Grensmaas

3.1 Doelstellingen

Na de twee hoogwaters in de Rijn en de Maas in december 1993 en januari 1995, presenteerde het kabinet in februari 1995 het Deltaplan Grote Rivieren. De Zandmaas en Grensmaas maken deel uit van dit plan. Belangrijkste doelstelling van deze projecten is het verbeteren van de bescherming van inwoners van Limburg en Noord-Brabant tegen hoogwater in de Maas. In bijlage 2 en 3 worden de doelstellingen meer uitvoerig geschetst.

De hoogwaterbeschermingsmaatregelen voor de Zandmaas dienen in 2015 en voor de Grensmaas in 2017 te zijn gerealiseerd. Voor de bevolkingscentra langs de Zandmaas diende de bescherming vóór 2008 te zijn bereikt. Daarom zijn de kademaatregelen in de gemeenten Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar met voorrang uitgevoerd. De afbouw van de laatste kadetrajecten vordert gestaag en zal, met uitzondering van een kort gedeelte rondom een gepland hotel in Venlo-Blerick, dit jaar gereed zijn.

3.2 Maatregelenpakket

Het maatregelenpakket van de Zandmaas bestaat onder meer uit het aanleggen en verhogen van kaden, het verruimen van de rivier de Maas, de aanleg van een retentiegebied en hoogwatergeulen en het bevorderen van natuurontwikkeling. Daarnaast vinden mitigerende maatregelen plaats, met name door de uitvoering van peilopzet.

Het maatregelenpakket van de Grensmaas bestaat uit het verruimen van de rivier, de aanleg van kaden, de aanleg van dekgrondbergingen en nevengeulen en het bevorderen van natuurontwikkeling. Dit wordt gecombineerd met de winning van grind. Daarnaast vinden mitigerende maatregelen plaats ter voorkoming van grondwaterstanddaling.

3.3 Convenantpartners

Bij het project zijn drie convenantpartners betrokken: het ministerie van Verkeer en Waterstaat (VenW), de provincie Limburg en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). De verschillende maatregelen worden voorbereid en uitgevoerd door RWS Maaswerken, die financieel en organisatorisch onder de verantwoordelijkheid van VenW valt.

3.4 Historisch financieel overzicht

De totale bijdrage van VenW aan de projecten Zandmaas en Grensmaas op het moment van het Ontwerp Tracébesluit Zandmaas/Maasroute (OTB 1998) was € 358,5 miljoen. Het totale projectbudget van RWS Maaswerken sloot op dat moment op € 381 miljoen, prijspeil 1998 (pp '98). De uitsplitsing van dit projectbudget voor Zandmaas en Grensmaas is in tabel 1 zichtbaar gemaakt. Dit budget wordt in de voortgangsrapportages als basis genomen.

Tabel 1 Het referentiebudget voor RWS Maaswerken ten tijde van OTB 1998

Onderdeel en bijdrage		Miljoen Gulden prijspeil 1998	Miljoen Euro prijspeil 1998
Zandmaas	Bijdrage V&W	680	308,6
	Bijdrage LNV en provincie Limburg	27	12,3
Totaal		707	321
Grensmaas	Bijdrage V&W	110	49,9
	Bijdrage nog te verdelen over convenantpartners	23	10,4
Totaal		133	60
Totaal Zandmaas en Grensmaas		840	381¹

¹ Het bedrag van € 381 miljoen zoals hier in de historische tabel opgenomen is nog inclusief de bijdrage van LNV van € 10 miljoen. Deze bijdrage loopt niet via de begroting van V&W maar via die van LNV. Dit is in de tabellen projectbudget (tabel 3) en mutatieoverzichten (tabel 4 en 5) gecorrigeerd.

4. Voortgang

4.1 Zandmaas

Uitvoering retentiegebied Lateraalkanaal West

Medio april heeft de aanbesteding voor de realisatie van het werk plaatsgevonden. Eind mei is het werk opgedragen aan de aannemer.

Conform de afspraken in het bestuurlijk overleg met het waterschap Peel en Maasvallei is gestart met aanvullend onderzoek t.a.v. de kade St. Annabeemd, het grondlichaam van de N280 en het tunneltje onder de N280. Tevens wordt een kader opgesteld voor de toetsing en ontwerp van deze (niet primair) waterkerende constructies.

Uitvoering rivierverruiming

Zomerbedverdieping stuwpand Grave

De start van de uitvoering staat gepland eind 2009. De vraag is aan de orde of er in verband met het Natura2000 gebied 'de Oeffeltermoent' een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet moet worden aangevraagd. Afstemming met LNV hierover is gaande. Het ontwerp-aanwijzingsbesluit voor dit Natura2000 gebied dateert van 2007, maar het definitieve aanwijzingsbesluit is nog niet genomen. Extern onderzoek naar de effecten op de omgeving, dat in opdracht van RWS is uitgevoerd, geeft aan dat de zomerbedverdieping c.q. peilopzet geen significante effecten voor de omgeving met zich meebrengt, ervan uitgaande dat de voorgestelde maatregelen conform planning worden uitgevoerd.

Peilopzet stuwpand Grave

De feitelijke invoering van de eerste stap van de peilopzet (+10 cm) verschuift van het najaar 2009 naar het voorjaar 2010. De opdrachtnemer van de zomerbedverdieping start de feitelijke verdieping later dan oorspronkelijk gepland. Er is dus geen noodzaak om in 2009 al het waterpeil te verhogen.

Zomerbedverdieping stuwpand Sambeek

De aannemer van de verdieping Grave heeft volgens de procedure herhalingsopdracht (niet openbare procedure) begin mei een aangepaste prijsaanbieding voor de uitvoering van het werk gedaan. Dit heeft ertoe geleid dat eind juni opdracht gegeven is voor de realisatie van de zomerbedverdieping. De start van de realisatiefase is daardoor met zes maanden vervroegd.

Aanpassing stuw Sambeek

De activiteiten liggen op schema en de uitvoering op locatie is gestart.

Peilopzet stuwpand Sambeek

De activiteiten liggen op schema.

Uitvoering hoogwatergeulen

Hoogwatergeul Lomm

Het project verloopt volgens planning. In november start het archeologisch onderzoek voorafgaand aan de verdere ontgraving van het gebied.

Inmiddels heeft de zelfrealisator de definitieve beschikking ontvangen inzake de aangevraagde veranderingsvergunning Wet milieubeheer, waarin de omzetting naar het Besluit Bodemkwaliteit is verankerd. De beschikking is inmiddels onherroepelijk. Vanwege de maatschappelijke discussie over de toepassing van het Besluit Bodemkwaliteit bij het vullen van zandwinplassen in Overijssel en Gelderland heeft de minister van VROM de commissie Verheijen ingesteld die haar advies heeft uitgebracht. De projecten van Maaswerken kunnen op basis van het advies van de commissie in de huidige vorm worden uitgevoerd.

De zelfrealisator wenst de winning in Lomm uit te breiden en heeft daarvoor gesprekken gevoerd met de provincie Limburg en de gemeente Arcen Velden. Inzet van Verkeer en Waterstaat is dat dit geen consequenties mag hebben voor de overeenkomst met de zelfrealisator en de tijdige realisatie van de hoogwatergeul.

Hoogwatergeul Well Aijen

De grondverwerving voor de realisatie van de hoogwatergeul loopt op schema en de vergunningen zijn onherroepelijk. De zelfrealisator realiseert de hoogwatergeul als onderdeel van het bredere gebiedsplan Maaspark Well. Tussen de gemeente Bergen en de zelfrealisator Kampergeul B.V. is een overeenkomst gesloten over de realisatie van het Maaspark Well. In overleg met de gemeente Bergen is Kampergeul B.V. momenteel bezig met verdere vormgeving en afspraken rondom het gebiedsplan

Maaspark Well. Het gebiedsplan maakt geen onderdeel uit van de overeenkomst tussen Rijkswaterstaat en de zelfrealisator.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) heeft geconstateerd dat de omgang met de archeologische waarden in het gebied van de hoogwatergeul Well Aijen op dit moment nog onvoldoende gewaarborgd is. De minister van OCW is daarom voornemens het terrein als archeologisch monument aan te wijzen in de zin van de Monumentenwet en heeft Kampergeul B.V. daarvan op 4 februari in kennis gesteld. Op dit moment geldt een voorbescherming, hetgeen inhoudt dat werkzaamheden in dit terrein zonder vergunning niet zijn toegestaan. Op het moment dat overeenstemming is bereikt tussen RCE, Kampergeul B.V. en de provincie Limburg over onder andere de planning, de duur en volgorde van de werkzaamheden, de middelen en de bevoegdheden kan aan Kampergeul B.V. de benodigde vergunning worden afgegeven op grond van de Monumentenwet. Dan kan ook worden aangegeven of er een risico bestaat op vertraging van het werk.

Aankoop gronden Heukelomse beek en nevengeulen

Heukelomse beekgebied en grondverwerving nevengeulen

Met betrekking tot de nevengeulen hebben er intensieve onderhandelingen plaatsgevonden met betrokken eigenaren. Zonder aanvullend kader en aanvullende middelen is hier nog slechts geringe voortgang te boeken en is een tijdige verwerving van de gronden niet mogelijk. Bij het opstellen van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) Aanvulling Zandmaas is er door de Provinciale Staten van Limburg voor gekozen om de natuurdoelstelling in de nevengeulen op basis van vrijwillige verwerving te realiseren. Onteigening van deze gronden is zonder aanpassing van dit vigerende planologische kader niet mogelijk.

Er is overleg gestart met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de provincie Limburg waarbij gezamenlijk voorstellen worden uitgewerkt om de tijdige realisatie van de natuurdoelstelling voor de Zandmaas alsnog mogelijk te maken.

Voor het Heukelomse beekgebied en de aangrenzende natuurvriendelijke oevers wordt daarnaast via een herverkaveling gestreefd naar verwerving van de gronden. De provincie Limburg heeft voorgesteld om de begrenzing van het Heukelomse beekgebied aan te passen en het aantal hectares naar beneden bij te stellen. Dit als uitruil voor gronden die nodig zijn voor de realisatie van de sluitstukkaden en de herinrichting van de benedenloop van de Heukelomse beek. Het gaat hierbij om 10 ha die aan het gebied worden onttrokken en als landbouwgebied in gebruik blijven. Deze oplossing kan rekenen op draagvlak in de omgeving, maar betekent een beperkte bijstelling van de natuurdoelstelling van het Zandmaasproject.

4.2 Grensmaas

Consortium Grensmaas

De werkzaamheden door het Consortium Grensmaas zijn in volle gang:

In Bosscherveld is sinds half februari de verwerkinginstallatie 'Friesland' in bedrijf en wordt grind geproduceerd. De winning en verwerking van toutvenant loopt hier conform planning. Het verwerkingsbekken in Itteren is aangelegd. In april is de verwerkingsinstallatie 'Merwede 28' in gebruik genomen. Volgens planning volgt een tweede verwerkingsinstallatie na de zomer. Ook vindt droge ontgraving van toutvenant van de zuidpunt plaats. Dit toutvenant wordt in het voordepot gereden. De aanleg van de sorteerinstallatie onder het voordepot vordert gestaag. De ontgraving in Meers loopt conform planning.

Consortium Grensmaas heeft in overleg met en ondersteund door de omgeving en gemeente Sittard-Geleen een gewijzigde uitvoeringsmethode voor de locatie Koeweide (droog ontgraven in plaats van nat) ontwikkeld. Het Consortium werkt dit verder uit teneinde dit contractueel en vergunningstechnisch gerealiseerd te krijgen.

Voorgaande VGR is gemeld dat als gevolg van de discussie over de toepassing van het NKL de verlegging van de LAL-leiding enige vertraging heeft opgelopen. Het traject om te komen tot een verlegging heeft erin geresulteerd dat de LAL-leiding door Air Liquide uiterlijk per 1 november 2010 verlegd zal moeten zijn.

Op basis van artikel 15.3 uit de uitvoeringsovereenkomst heeft Consortium Grensmaas een aantal tegenvallers (notificaties) in het project gemeld. De convenantpartners Grensmaas – V&W, LNV en provincie Limburg – hebben inmiddels diverse malen overleg gevoerd met het Consortium over de

ontvankelijkheid van deze tegenvallers. Komend najaar zal dit overleg moeten uitmonden in concrete procesafspraken.

Consortium Grensmaas heeft naar aanleiding van een verzoek daartoe van RWS Maaswerken de structuur van haar organisatie uiteengezet. Naar het oordeel van RWS Maaswerken heeft dit ongewenste gevolgen voor het “zekerhedenpakket” van de overheid, zoals voortvloeit uit de overeenkomst tussen het Consortium en de convenantpartners. De door Consortium Grensmaas gerealiseerde financieel-juridische structuur biedt de overheid momenteel naar haar mening onvoldoende verhaalsmogelijkheid. RWS Maaswerken heeft een voorstel geformuleerd waarmee het “zekerhedenpakket” van de overheid beter wordt ingevuld. Consortium Grensmaas bespreekt dit voorstel met haar aandeelhouders en verwacht hierover in september 2009 uitsluitel te kunnen geven.

Vlaamse Boertien locaties

In Herbricht, Kotem en Hochter Bampd is gestart met de fysieke uitvoering van de werkzaamheden. Vlaanderen heeft de coördinatieplicht tussen de Vlaamse werken en de oeverbestorting in Meers. Op initiatief van Vlaanderen heeft medio mei een gemeenschappelijk communicatiemoment plaatsgevonden inhoudende een symposium over “Samen werken aan de Gemeenschappelijke Maas”.

Permanente rivierkundige maatregelen (bodem- en oeverbestortingen)

In combinatie met de uitvoering van de Vlaamse Boertienlocaties is gestart met de bestorting bij Meers.

Het project bodem- en oeverbescherming Itteren is onderdeel van de rivierkundige maatregelen in de Grensmaas. Er bestaat de noodzaak om nog dit jaar de stabiliteit van de oever te verbeteren. Gunning hiervoor vindt in juli dit jaar plaats.

De uitvoering van de mitigatiemaatregel (fase 1 t/m 3 – 8 drempels) is gereed en het effect is op basis van de modellen en “as-built” informatie berekend. Momenteel wordt onderzocht of er aanvullende maatregelen getroffen dienen te worden. Mogelijk wordt een vierde fase voor de realisatie van deze maatregel geïntroduceerd. Uiterlijk najaar 2010 dienen de mitigatiemaatregelen te zijn gerealiseerd.

4.3 Kaden

Uitvoering kadeverhogingen

De afbouw van de laatste kadetrajecten vordert. Voor het kadetraject in de haven Heijen is een zodanige voortgang geboekt dat het gehele traject dit jaar op hoogte zal zijn. Ook voor het traject Venlo-Blerick zal dit het geval zijn, met uitzondering van een kort gedeelte rondom een gepland hotel. Op uitdrukkelijk verzoek van de gemeente moet hier worden afgeweken van het in POL/streekplan opgenomen tracé. Dit verzoek zal schriftelijk worden bevestigd. De gemeente heeft daarbij aangegeven verantwoordelijkheid te nemen voor het treffen van tijdelijke beschermingsmaatregelen bij een eventueel hoogwater komend winterseizoen.

Voorts is besloten voor het traject ‘onder de bruggen’ in Venlo Centrum een verkennend onderzoek uit te voeren naar niet gesprongen explosieven. Als er geen verdachte obstakels worden gedetecteerd is het traject ook op hoogte voor het einde van het jaar.

Overdracht kaden

Een groot deel van de overeenkomsten met betrekking tot de overdracht van de ondergrond zijn ondertekend door Domeinen en naar de notaris gestuurd voor het passeren van de akte.

Sluitstukkaden

Begin februari zijn de eerste resultaten van een gezamenlijk met de regionale partijen uitgevoerd onderzoek naar sluitstukkaden op bestuurlijk niveau besproken. Uit dit onderzoek blijkt dat op basis van meest actuele inzichten meer kaden versterkt en aangelegd moeten worden om de doelstelling te realiseren dan nu is opgenomen in de scope (opdracht) van het project Maaswerken. In een bestuurlijk overleg op 14 mei jl. is de intentie uitgesproken om met de regio zo spoedig mogelijk te komen tot concrete afspraken en deze vast te leggen in een convenant.

5. Projectbeheersing

5.1 Kwaliteit

Projectbeheersing/audits

Het auditprogramma 2009 is op 11 maart vastgesteld. De definitieve rapporten van de audits op de maatregel Roosteren en op de interfaces van Grensmaas uit het auditplan 2008 zijn geleverd door de DAD. Inmiddels is de managementreactie klaar en verzonden aan de DAD. De uitkomsten van beide audits waren in algemene zin positief.

Het doel van de audit Roosteren was het in kaart brengen van de leereffecten opgedaan bij de maatregel. De volgende aandachtsgebieden zijn in deze audit betrokken: voorbereiding (marktbenadering), contractering, uitvoering, oplevering en nazorg. Volgens de DAD is de uitvoering beheerst verlopen. Zij heeft drie aanbevelingen benoemd:

1. "Inschakeling uiteindelijke beheerder bij de planvorming voor een optimale life-cycle;
2. Meer gebruik maken van het kwaliteitssysteem van de aannemer ter vaststelling van de kwaliteit van het geleverde;
3. Beheersing van het afbreukrisico bij een te pragmatische aanpak" (consistenter vastleggen van (werk)afspraken).

De aanbevelingen zullen worden overgenomen.

Het doel van de audit Interface Management Grensmaas was om de vraag te beantwoorden in hoeverre de opzet en werking van het interfacemanagement binnen de realisatiegroep Grensmaas toereikend is om deze te beheersen. De volgende aandachtsgebieden zijn in deze audits betrokken: opzet, werking, relatie met risicomangement, volledigheid en verankering binnen de organisatie. Volgens de DAD geeft de audit een positief beeld over de wijze waarop de interfaces worden beheerst. De DAD heeft een tweetal aanbevelingen gedaan:

1. "In de reguliere overleggen met de provincie Limburg, het waterschap Roer en Overmaas, Waterleiding Maatschappij Limburg en RWS Limburg een agendapunt "interfaces" toevoegen;
2. Jaarlijks een geactualiseerde lijst met interfaces aan deze partijen beschikbaar stellen."

De aanbevelingen zullen worden overgenomen.

5.2 Scopewijzigingen

In de rapportageperiode zijn de scopes van Zandmaas en Grensmaas niet gewijzigd.

5.3 Planning

In deze paragraaf wordt voor de deelprojecten Zandmaas en Grensmaas de realisatie van de projectdoelstellingen besproken. In tabel 2 is een overzicht van de masterplanning opgenomen.

Zandmaas rivierverruiming

Retentie Lateraalkanaal West, zuidelijk deel

Door een uitloop van de contracteringsfase is de start van de realisatiefase drie maanden later gestart dan in de masterplanning van de vorige voortgangsrapportage is aangegeven. De einddatum van het werk blijft echter op 15 december 2010 gehandhaafd.

Zomerbedverdieping stuwpand SambEEK

Door de eerder aangegeven toepassing van de procedure herhalingsopdracht is de start van de realisatiefase met zes maanden vervroegd ten opzichte van de vorige masterplanning.

Peilopzet stuwpand Grave

De afronding van de realisatie vindt ongeveer vijf maanden later plaats dan in de vorige voortgangsrapportage is aangegeven. De afronding is afhankelijk van de overeenkomsten van waterschappen ten aanzien van de schadelijkheid voor de landbouw en wordt in het derde kwartaal van 2009 verwacht. De vertraging in de realisatiefase van het peilopzet heeft overigens geen invloed op de realisatie van zomerbedverdieping Grave.

Er zijn geen wijzigingen in de planning aangebracht die gevolgen hebben voor het tijdig halen van de doelstellingen.

Grensmaas

Er zijn geen wijzigingen in de planning aangebracht die gevolgen hebben voor het tijdig halen van de doelstellingen. Mogelijk wordt een vierde fase voor de realisatie van de mitigerende maatregelen geïntroduceerd. Uiterlijk najaar 2010 dient deze maatregel te worden uitgevoerd.

Kaden

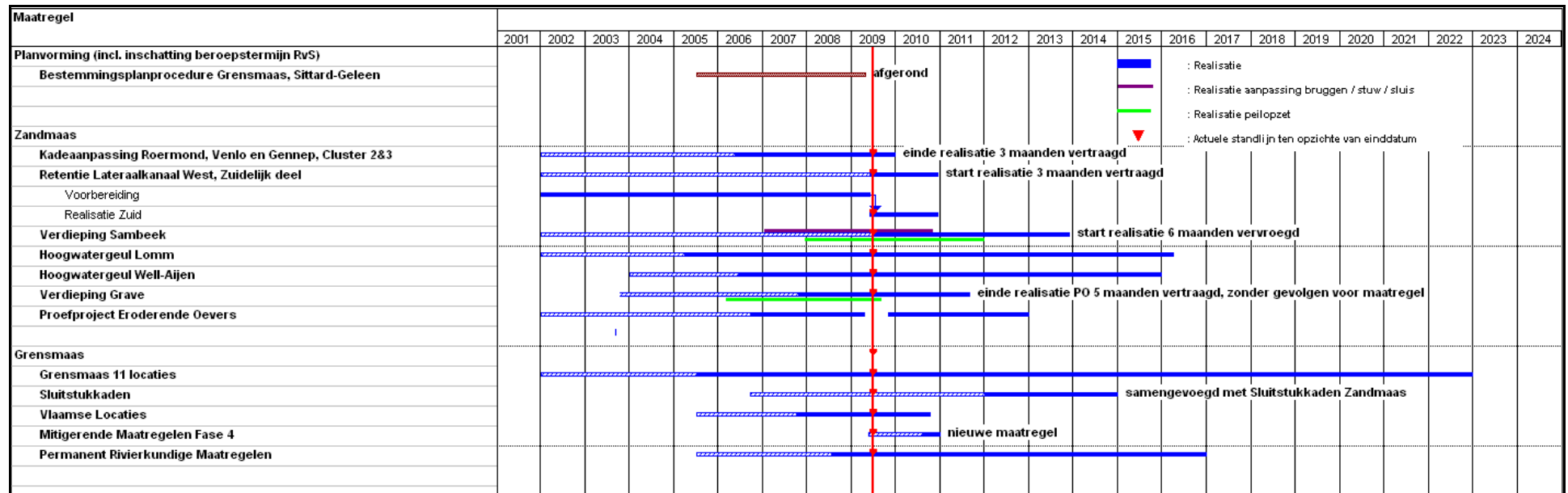
Kadeversterkingen Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar

Ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage is de masterplanning RWS Maaswerken voor wat betreft de afronding kadeversterkingen in de stedelijke gebieden drie maanden naar achteren geschoven. Dit als gevolg van door de gemeente Venlo voorgestelde ontwerpwijzigingen nabij een gepland hotel in Venlo-Blerick. De gemeente neemt de verantwoordelijkheid voor het treffen van tijdelijke beschermingsmaatregelen bij een eventueel hoogwater komend winterseizoen. Over het dit jaar afronden van het 'traject onder de bruggen' in Venlo bestaat nog onzekerheid in verband met een onderzoek naar mogelijk aanwezige explosieven.

Sluitstukkaden

Hangende de nog lopende gesprekken over de scope sluitstukkaden is de masterplanning onveranderd ten opzichte van de vorige rapportageperiode.

Tabel 2 Overzicht Masterplanning

5.4 Financiën

Projectbudget

In deze rapportage wordt voor de financiële verantwoording uitgegaan van de onderverdeling Zandmaas en Grensmaas. Onderstaande tabel geeft, uitgaande van het referentie projectbudget ten tijde van het OTB, het totaal aan mutaties weer. De mutaties staan uitgesplitst in tabel 4 en 5 en de mutaties die zich in deze periode hebben voorgedaan, worden onder tabel 3 toegelicht.

Tabel 3 Projectbudget (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	OTB/POL pp'98	Wijzigingen Incl. prijsindexering		Project budget V&W begroting pp '09	Nog bij te dragen LNV
		Vorige perioden	Deze periode		
Zandmaas	311	222,6	6,2	539,8	8,4 ²
Grensmaas	60	80,2	1,4	141,6	6,7 ³
Totaal	371	302,8	7,6	681,4	15,1

Het projectbudget van Zandmaas is deze periode gewijzigd als gevolg van loon- en prijsbijstellingen. Het budget voor de Zandmaas bedraagt € 539,8 miljoen voor rekening van het ministerie van V&W. Inclusief de bijdrage van het ministerie van LNV is in totaal € 548,2 miljoen beschikbaar.

Het projectbudget van Grensmaas is deze periode aangepast aan de actuele realisatie van de bijdragen van de convenantpartners. De mutatie komt voort uit het feit dat de provincie Limburg haar bijdragen aan het projectbudget van Grensmaas heeft voldaan. De resterende € 6,7 miljoen betreft de bijdrage van LNV voor personeelskosten in de periode 2018 en verder. Daarnaast is het projectbudget van Grensmaas deze periode gewijzigd als gevolg van loon- en prijsbijstellingen. Voor de Grensmaas is na de mutatie € 141,6 miljoen voorzien voor rekening van het ministerie van V&W. Inclusief de nog te ontvangen bijdrage van het ministerie van LNV is € 148,3 miljoen beschikbaar voor het project.

De bovengenoemde projectbudgetten wijken enigszins af van de projectbudgetten als vermeld in de ontwerpbegroting 2010 Infraconds. Het projectbudget Zandmaas in de begroting moet opgehoogd worden met € 0,3 mln. als gevolg van gerealiseerde ontvangsten en daarnaast is er € 0,2 mln. ten onrechte bijgeboekt bij het budget van Grensmaas die bedoeld zijn voor Zandmaas. De standen in de Rijksbegroting, zullen deze bij Najaarsnota 2009 worden gecorrigeerd.

Mutatieoverzichten

In tabel 4 en 5 staat voor de Zandmaas en de Grensmaas een specificatie van alle mutaties, uitgesplitst in scopewijzigingen, mee- en tegenvallers en technische mutaties. De bedragen van de mutaties zijn met behulp van de IBOI-index⁴ teruggerekend naar de bedragen op prijspeil 1998.

Tabel 4 Mutatieoverzicht Zandmaas (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

V&W Budget Zandmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR (DGR ⁵) ZM en GM
TB en POL Zandmaas	311,0	311,0	1998	12 ^e DGR
Scopewijzigingen				
Kaden bevolkingscentra	34,1	35,4	2000	12 ^e DGR
Hoogwatergeul Ooijen	-/-13,6	-/-14,1	2000	13e DGR/1 ^e VGR

² Tevens neemt het ministerie van LNV binnen Zandmaas pakket I de aankoop van 214 ha natuurgronden voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van LNV.

³ Tevens draagt het ministerie van LNV via de reguliere subsidiering van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (750 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van LNV.

⁴ IBOI-index is de index voor de Bruto Overheidsinvesteringen. Deze is als volgt: '98-'99 was 1,4%, '99-'00 was 2,5%, '00-'01 was 4,5%, '01-'02 was 3%, '02-'03 was 2,75%, '03-'04 was 1,23%, '04-'05 was 0,39%, '05-'06 was 0,66%, '06-'07 was 0,44%, '07-'08 was 1,5% en '08-'09 was 2,14%.

⁵ Deltaplan Grote Rivieren

Nevengeul Belfeld	0	0,0		
Bereiken 100% hoogwaterbescherming	11,4	13,6	2003	4 ^e VGR
Herstel Rijkse Bemden	11,1	13,0	2005	8 ^e VGR
Verhoging Risico algemeen	33,0	38,5	2005	8 ^e VGR
Vermindering aankoop natuurgronden (14 ha)	-/-0,1	-/-0,1	2006	10 ^e VGR
Uitbreiding scope Sluitstuk Kaden (ophoging budget)	12,5	15,0	2008	14 ^e VGR
Uitbreiding scope Sluitstuk kaden (verhoging opvangen binnen budget)	-/-12,5	-/-15,0	2008	14 ^e VGR
Saldo scopewijzigingen	75,9	86,3		
Technische Mutaties				
Toevoeging Budget Risicoreserve	44,5	46,3	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Desaldering inkomsten proefproject 1	7,7	7,7	1998	6 ^e DGR
Desaldering overige inkomsten t/m 2001	8,2	9,0	2001	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2002	0,3	0,3	2003	15 ^e DGR/3 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2003	1,2	1,4	2003	5 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	1,2	1,5	2004	7 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	0,1	0,1	2005	9 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	1,6	1,9	2006	10 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	3,4	4,0	2007	13 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2008	0,2	0,2	2008	15 ^e VGR
Grondaankopen LNV	-/-2,4	-/-2,5	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Peilopzet	5,2	5,5	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-8,2	-/-9,6	2004	6 ^e VGR
Taakstelling aanbestedingsmeevaller	-/-10,1	-/-12,0	2005	8 ^e VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,1	0,1	2007	12 ^e VGR
Saldo technische mutaties	53,0	53,9		
Mee- en tegenvallers				
Herijking raming op basis van TB	20,9	21,8	2000	13 ^e DGR/1 ^e VGR
Afrondingsverschillen	0,5	0,5	2005	9 ^e VGR
Administratieve correctie	-/- 0,1	-/- 0,1	2006	11 ^e VGR
Saldo mee- en tegenvallers	21,3	22,2		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	461,2			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		22,5	2001	12 ^e DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		11,0	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		9,6	2003	5 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004		4,1	2004	7 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2005		1,5	2005	9 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,1	2006	10 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		2,0	2007	12 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2008		7,4	2008	14 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2009		6,2	2009	16 ^e VGR
Saldo loon- en prijsbijstelling		66,4		
Totaal beschikbare budget 2008		539,8		

Tabel 5 Mutatieoverzicht Grensmaas (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

V&W Budget Grensmaas	Bedrag prijspeil 1998	Bedrag bericht aan TK	Prijspeil Bedrag bericht aan TK	Bron Nummer VGR of DGR ZM en GM
Ontwerp Streekplan Grensmaas	60,0	60,0	1998	12 ^e DGR
Scopewijzigingen				

Roosteren	0	0	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Mutaties door onderhandelingsresultaat	6,8	8,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Mutaties door afspraken met Vlaanderen	16,1	19,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Overige scope aanpassingen	12,7	15,0	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Toevoeging risicoreserve Grensmaas	10,6	12,6	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Saldo scopewijzigingen	46,2	54,6		
Technische Mutaties				
Desaldering overige inkomsten 2003	1,1	1,3	2003	5 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2004	0,3	0,3	2004	7 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2005	2,1	2,5	2005	9 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2006	0,1	0,1	2006	11 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2007	0,6	0,7	2007	13 ^e VGR
Desaldering overige inkomsten 2008	0,3	0,4	2008	15 ^e VGR
Technische mutatie (leenfaciliteit)	0,3	0,4	2007	12 ^e VGR
Saldo technische mutaties	4,8	5,7		
Mee- en tegenvallers				
Herijking n.a.v. het Eindplan Grensmaas	5,4	6,0	2002	15 ^e DGR/3 ^e VGR
Herijking ramingen n.a.v. POL Grensmaas	1,4	1,4	2005	8 ^e /9 ^e VGR
Saldo mee- en tegenvallers	6,8	7,4		
Totaal beschikbare budget prijspeil 1998	117,8			
Loon- en prijsbijstelling				
Loon- en prijsbijstelling 1998 t/m 2001		3,6	2001	12 ^e DGR
Loon- en prijsbijstelling 2002		0,8	2002	14 ^e DGR/2 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2003		0,5	2003	5 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2004/2005		2,5	2005	9 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2006		2,3	2006	10 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2007		1,6	2007	12 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2008		1,2	2008	14 ^e VGR
Loon- en prijsbijstelling 2009		1,4	2009	16 ^e VGR
Totaal loon- en prijsbijstelling		13,9		
Totaal beschikbare budget 2008		141,6		

Uitgaven, inkomsten, verplichtingen en geplande kasstromen

In onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van uitgaven, inkomsten, aangegane verplichtingen in deze rapportageperiode en van toekomstige kasstromen.

Tabel 6 Uitgaven (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal
Zandmaas	256,0	13,7	269,7
Grensmaas	63,7	2,5	66,2
Totaal	319,7	16,2	335,9

Tabel 7 Inkomsten (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal
Zandmaas	25,3	0	25,3
Grensmaas	6,2	0	6,2
Totaal	31,5	0	31,5

Tabel 8 Aangegane verplichtingen (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	Totaal vorige perioden	Deze periode	Totaal
Zandmaas	293,2	18,7	311,9
Grensmaas	78,4	3,0	81,4
Totaal	371,6	21,7	393,3

Tabel 9 Kasritme (Bedragen in miljoen EURO, incl. BTW)

	t/m 2008	2009	2010	2011	2012	2013 e.v.	Totaal
Zandmaas							
V&W	256,0	43,2	23,5	44,1	48,3	124,7	539,8
LNV nog bij te dragen							8,4 ⁶
Grensmaas							
V&W	63,7	11,2	7,2	4,1	5,1	50,3	141,6
LNV nog bij te dragen							6,7 ⁷
Totaal V&W							681,4

Tabel 9 bevat een inschatting van het kasritme voor beide deelprojecten voor de periode 2009-2012. Deze reeks wordt regelmatig geactualiseerd op basis van de voortgang van het project en kan daarom afwijken van de reeks die in de Rijksbegroting staat opgenomen.

Uitputting post onvoorzien

In het projectbudget is een budget voor onvoorzien opgenomen ten behoeve van de uitvoering van het project. Dit budget is opgebouwd uit een onderdeel "Onvoorzien" en een onderdeel "Risico algemeen" dat tot en met VGR 9 "Risicoreserve" werd genoemd. Een overzicht van de mutaties is gegeven in bijlage 6.

Het beschikbare budget "Onvoorzien" van de Zandmaas bedroeg initieel € 76,1 miljoen. In deze verslagperiode heeft zich geen mutatie voorgedaan. Per 30 juni 2009 bedraagt het beschikbare budget 'Onvoorzien' € 59,0 miljoen. Het beschikbare budget "Onvoorzien" van de Grensmaas bedraagt per 30 juni 2008 ongewijzigd € 5,0 miljoen.

Het budget "Risico algemeen" bedroeg voor de Zandmaas initieel € 88,1 miljoen (standlijn 1-1-2005). Inmiddels is in totaal € 29,6 miljoen van deze post overgeheveld naar het maatregelbudget en resteert € 58,5 miljoen. In deze rapportageperiode is het restant van de PM-post van Kaden overgeheveld naar het budgetdeel. Het budget "Risico algemeen" voor de Grensmaas bedroeg initieel € 12,6 miljoen. Er is nog geen geld overgeheveld naar de uitvoeringsmaatregelen.

⁶ Tevens neemt het ministerie van LNV de aankoop van 214 ha natuurgronden binnen pakket I voor haar rekening. De kosten hiervan worden direct verantwoord op de begroting van LNV.

⁷ Tevens draagt het ministerie van LNV via de reguliere subsidiëring van natuurbeheerders circa € 30 miljoen bij aan natuurontwikkeling (750 ha). Deze bijdrage loopt via de begroting van het ministerie van LNV.

5.5 Risico's

De Departementale Auditdienst van het ministerie van VenW heeft in haar assurancerapport behorende bij de vijftiende voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas aangegeven dat de voortgangsrapportage aan kwaliteit zou winnen indien in de toekomst naast de financiële risico's ook de belangrijkste tijdsrisico's met bijbehorende beheersmaatregelen zouden worden vermeld. Hieraan is in deze voortgangsrapportage gevolg gegeven.

In tabel 10 is de impact van de risico's uitgedrukt in tijd en geld zichtbaar gemaakt. De geldrisico's zijn afgezet tegen de beschikbare budgetten voor "Risico algemeen". De tijdsrisico's beschrijven de mogelijke vertraging op de Masterplanning.

Tabel 10 Risicoprofiel

Impact risico's Zandmaas en Grensmaas	ZM GELD		GM GELD		ZM TIJD		GM TIJD	
	VGR 15	VGR 16	VGR 15	VGR 16	VGR 15	VGR 16	VGR 15	VGR 16
Juridisch kader grondverzet	0,8 – 3	0,8 – 3	-	-	-	-	-	-
Wwk kaden steden en nadeelcompensatie	2 – 12	0	-	-	-	9 mnd	-	-
Contracteringwijze hoogwatergeulen	10,3	3,8	-	-	-	0-24 mnd	-	-
Sluitstukkaden	22,5	22,5	-	-	-	n.t.b.	-	n.t.b.
Tegenvallers Consortium Grensmaas	-	n.v.t.	-	n.t.b.	-	-	-	n.v.t.
Grondverwerving natuurgronden	-	-	-	-	-	0-18 mnd	-	0-18 mnd
Uitstel oplevering CG mijlpalen 2017, 2018 en 2022	-	-	-	-	-	-	-	0-24 mnd
Monitoringverplichtingen	-	-	0,5 – 2	0,5 – 2	-	-	-	-
Rivierkundige werken	-	-	3 – 6,8	3 – 6,8	-	-	-	-
Onvoorziene bodemverontreinigingen	-	-	0,9 – 2,7	0,9 – 2,7	-	-	-	-
Aanbestedingsrisico's	-	-	1 – 4	1 – 4	-	-	-	-
Diversen (conditionering: kabels/leidingen)	-	-	0,7 – 3,7	0,7 – 3,7	-	-	-	2 mnd
Risicoprofiel	35,6 – 47,8	27,1 – 29,3	6,1 – 19,2	6,1 – 19,2	-	0-24 mnd	-	0-24 mnd
Verwachtingswaarde risico's	41,9	27,2	11,6	11,6	-	12 mnd	-	12 mnd
Beschikbaar budget Risico algemeen	66,7	58,5	12,6	12,6				

Toelichting risicoprofiel

Juridisch kader grondverzet

Geld: €0,8 - 3 miljoen

Tijd: nvt

Trend: dalend

De inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) per 1 januari 2008 heeft tot gevolg dat voor het toepassen van grond en bagger als verondiepingmaatregel niet langer een Wm- of Wvo-vergunning noodzakelijk is. Om die reden heeft DCM als vergunninghouder in Lomm een aanvraag tot wijziging van de Wm en Wvo vergunning ingediend om het onderdeel dat specifiek over het bergen van grond gaat, aan te laten passen. Inmiddels is deze bijgestelde vergunning afgegeven.

Naast de ontwikkelingen rond de Bbk worden de Europese en nationale wet- en regelgeving op het gebied van grondverzet nauwgezet gevolgd, vanwege het potentiële risico dat hiervan blijft uitgaan.

Wwk kaden bevolkingscentra*Geld: 0 miljoen**Tijd: 9 maanden**Trend: dalend: vervallen*

Op de kadeaanleg bij de bevolkingscentra Roermond-Venlo-Gennep is het Voorschrift Toetsen op Veiligheid Primaire Waterkering 2006 (VTV 2006) van toepassing. Met betrekking tot de toepassing van het specifieke onderdeel Kabels en Leidingen van het Voorschrift Toetsen Maaskaden (VTM) kan worden vastgesteld dat dit in de reeds opgeleverde kaden is gerealiseerd. Nu de kademaatregelen zich in een afrondende fase bevinden, is het duidelijk dat het risico is opgetreden. De tijdsgevolgen bedragen 9 maanden. De risicoreservering is gebruikt voor de betaling van de WWK-kosten. Het financiële risico en de daaraan gekoppelde risicoreservering komen daarmee te vervallen.

Contracteringswijze hoogwatergeulen*Geld: € 3,8 miljoen**Tijd: 0-24 maanden**Trend: onveranderd*

Bij de hoogwatergeul Lomm heeft het risico betrekking op mogelijke problemen van grondlevering van RWS Maaswerken in tijd en kwaliteit. Door het definitief worden van de gunningen Stuwpannd Grave en Stuwpannd Sambeek is dit risico aanzienlijk verminderd van 2,5 M€ naar 0,8 M€. Het restrisico blijft aanwezig tot het moment van de daadwerkelijke uitvoering.

Tussen de gemeente Bergen en de zelfrealisator Kampergeul B.V. is een overeenkomst gesloten en bevestigd door de gemeenteraad in het kader van de realisatie van het Maaspark Well. Kampergeul B.V. heeft per brief aan RWS Maaswerken kenbaar gemaakt dat zij onvoorwaardelijk de realisatie van de hoogwatergeul Well Aijen ter hand zal nemen en af zal ronden binnen de in de overeenkomst bepaalde termijnen. Het gebiedsplan maakt geen onderdeel uit van de overeenkomst tussen Rijkswaterstaat en de zelfrealisator.

Belangrijkste knelpunt voor de zelfrealisator zijn de kosten van het archeologisch onderzoek. Tot het moment van acceptatie van een passende oplossing door alle betrokkenen (zelfrealisator / provincie Limburg / Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) blijft het risico voor het zelf uitvoeren van deze maatregel door RWS Maaswerken actueel, zij het met een zeer sterk verlaagde kans (restrisico: 20% kans op een gevolg van 15 M€). Ondanks de toezegging van de zelfrealisator wordt de mogelijke tijdsvertraging momenteel (met een lage kans van 20%) ingeschat op 12 maanden maar dit zou kunnen oplopen tot 24 maanden.

Sluitstukkaden*Geld: € 22,5 miljoen**Tijd: n.t.b.**Trend: Onveranderd*

Voor de sluitstukkaden, de kaden waar na afronding van de rivierverruimende maatregelen verhoging noodzakelijk is, is begin 2009 door het ministerie van VenW overeenstemming bereikt met vertegenwoordigers van waterschap Roer en Overmaas, waterschap Peel en Maasvallei en de provincie Limburg, om gezamenlijk een onderzoek uit te voeren naar de gevolgen van de eventuele toepassing van meest actuele hydraulische randvoorwaarden in het Maasdal. Uit dit onderzoek (feb. 2009) blijkt dat op basis van meest actuele inzichten en regelgeving meer kaden versterkt en aangelegd moeten worden om de doelstelling te realiseren dan nu is opgenomen in de scope (opdracht) van het project Maaswerken. Alle partijen hebben zich positief uitgesproken over de goede aanpak van het onderzoek. Uit dit onderzoek blijkt dat op basis van meest actuele inzichten meer kaden versterkt en aangelegd moeten worden om de doelstelling te realiseren dan nu is opgenomen in de scope (opdracht) van het project Maaswerken. In een bestuurlijk overleg op 14 mei jl. is de intentie uitgesproken om met de regio zo spoedig mogelijk te komen tot concrete afspraken en deze vast te leggen in een convenant.

Tegenvallers Consortium Grensmaas*Geld: n.t.b.**Tijd: n.v.t.**Trend: onveranderd*

Op basis van artikel 15.3 uit de uitvoeringsovereenkomst heeft Consortium Grensmaas een aantal tegenvallers (notificaties) in het project gemeld. De convenantpartners Grensmaas – V&W, LNV en provincie Limburg – hebben inmiddels diverse malen overleg gevoerd met het Consortium over de

ontvankelijkheid van deze tegenvallers. Komend najaar zal dit overleg moeten uitmonden in concrete procesafspraken.

Mogelijke consequenties uitgedrukt in geld zijn momenteel niet te bepalen. Op de uitvoering uitgedrukt in tijd hebben de notificaties vooralsnog geen invloed. De trend van dit risico is vooralsnog onveranderd.

Grondverwerving natuurgronden

Geld: n.v.t.

Tijd: 0-18 maanden

Trend: onveranderd

Het verwerven van gronden specifiek voor de natuurdoelstelling blijft, vanwege ontbrekende mogelijkheden om juridisch instrumentarium in te kunnen zetten, met name bij de Zandmaas achter bij de verwachtingen / doelstellingen. Inmiddels is overleg met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de provincie Limburg gestart, waarbij gezamenlijk voorstellen worden uitgewerkt om de natuurdoelstelling mogelijk te maken.

Voor de Grensmaas is besloten om pas na de afronding van het Grensmaasplan door het Consortium Grensmaas eventueel benodigd aanvullend beleid en instrumentarium in te zetten. De minnelijke verwerving gaat hier op dit moment niet onbevredigend.

Dit risico heeft geen financiële elementen. Ten aanzien van de tijdsgevolgen is er gemiddeld een kans van 50% op vertraging die kan oplopen tot achttien maanden. De trend van dit risico is onveranderd.

Uitstel oplevering CG van mijlpalen 2017, 2018 en 2022.

Geld: n.v.t.

Tijd: 0 – 24 maanden

Trend: onveranderd

In de overeenkomst met het Consortium Grensmaas is bepaald dat in 2008 en 2012 de voortgang van het Grensmaasproject geëvalueerd wordt. Doel van deze evaluaties is om vast te stellen of de mijlpalen voor de hoogwaterbescherming in 2017, natuurdoelstelling in 2018 en het einde project in 2022 nog haalbaar zijn. In de door CG en RWS Maaswerken gezamenlijk opgesteld evaluatie van 2008 is geconcludeerd dat CG bij de start van de uitvoering enige vertraging heeft opgelopen, maar dat aanpassing van de mijlpaaldata van de projectdoelen nu niet aan de orde is. Uitspraken over mogelijke verschuiving van einddata worden pas gedaan in 2012, wanneer ook duidelijk is wat de resultaten zijn van de versnellingsopties om de opgelopen vertraging weer in te lopen. De trend van het risico is momenteel onveranderd.

Monitoringverplichtingen

Geld: € 0,5 – 2 miljoen

Tijd: n.v.t.

Trend: onveranderd

Dit risico betreft het met name de monitoring van het grondwater bij de Grensmaas. Gegeven de overeenstemming met Vlaanderen over het voorkomen van de verdroging van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden vergt dit wellicht extra aandacht. Hieromtrent vindt overleg met Vlaanderen plaats. Het grondwatermonitoringnet is inmiddels operationeel en over de uitkomsten vindt regulier overleg plaats met de relevante Vlaamse partijen. Deze uitkomsten kunnen mogelijk leiden tot vervolgactiviteiten (vierde fase mitigatie, uit te voeren in 2010). Hiervoor is de risicoreservering opgenomen. Er worden geen tijdsgevolgen van dit risico verwacht. De trend van dit risico is onveranderd.

Rivierkundige werken

Geld: € 3 – 6,8 miljoen

Tijd: n.v.t.

Trend: onveranderd

Op basis van het uitgevoerde onderzoek is gebleken dat naast de al in gang gezette maatregel bij Meers ook rivierkundige (bodem- en oeverbescherming) maatregelen nodig zijn op de locaties Itteren en Berg aan de Maas. Deze worden in 2009 en 2010 uitgevoerd. Daarnaast is er een aantal "aandachtslocaties" waar middels monitoring de ontwikkelingen door de Nederlandse en Vlaamse rivierbeheerder worden gevolgd. Mogelijk zijn additionele rivierkundige werken (met name steenbestortingen) nodig als gevolg van onvoorspelbare morfologische effecten als erosie. Tijdens de realisatie van het project zal meer zicht ontstaan op de noodzaak van deze werken. De bestaande risicoreservering dekt de mogelijke meerkosten t.o.v. de raming af. Door de vervroeging van de

oplevertermijn van deze maatregel met één jaar kent dit risico geen tijdgevolgen. Met / na de uitvoering van de maatregelen zal het risico een dalende trend kennen, vooralsnog is deze onveranderd.

Onvoorziene bodemverontreinigingen

Geld: € 0,9 – 2,7 miljoen
Tijd: n.v.t.
Trend: dalend

Het betreft hier het risico dat bodemverontreinigingen worden gevonden op gronden die in het bezit zijn van de Rijksoverheid. Bij dit risico worden geen vertragingen verwacht. De trend van het risico is dalend nu er tot op heden nog geen onvoorziene bodemverontreinigingen zijn voorgekomen.

Aanbestedingsrisico's

Geld: € 1,0 – 4,0 miljoen
Tijd: n.v.t.
Trend: dalend

Er bestaat altijd een risico dat alsnog door derden of door de Nma een procedure wordt aangespannen. De inschatting betreft hier de proceskosten. In geval de rechter de klagers in het gelijk zou stellen, kunnen de kosten mogelijk fors oplopen. Deze kans wordt echter als zijnde laag ingeschat. Het risico lijkt beheerst door de goede afstemming met de Europese Commissie. De risicoreservering voorziet in dekking voor eventuele proceskosten. Een vertraging in tijd wordt ten aanzien van dit risico in deze fase van het project niet meer aanwezig geacht.

Diversen

Geld: € 0,7 – 3,7 miljoen
Tijd: variërend per risico
Trend: onveranderd

Het risico betreft mogelijke meerkosten in verband met eventuele planschade die door de overheid uitgekeerd moet worden en niet door de overheid op het Consortium Grensmaas verhaald kan worden. Hierbij gaat het voornamelijk om planschade op basis van de Wet ruimtelijke ordening. Verder bestaat er nog de mogelijkheid dat extra kosten moeten worden gemaakt voor verder onderzoek en bijdragen in de verwijdering van Explosieven. Hieraan is recentelijk een risico toegevoegd: extra kosten voor de verlegging van kabels en leidingen, indien de NKL-regeling niet van toepassing wordt verklaard voor zelfrealisatie projecten. Momenteel worden de financiële gevolgen hiervan ingeschat op 50% kans op 2 miljoen euro meerkosten.

5.6 Prognose eindstand

In de prognose eindstand is de actualisatie van ramingen en risicoprofiel verwerkt.

Tabel 11 Prognose eindstand deze rapportageperiode

	Raming inclusief realisatie	Risico profiel	Verwachting waarde risico's	Prognose eindstand	Onzekerheid bandbreedte risico 10% - 90%	Beschikbaar budget
Zandmaas	471,8	27,1 – 29,3	27,2	499,0	+/- 3,6	539,8
Grensmaas	135,3	6,1 – 19,2	11,6	146,9	+/- 5,2	141,6

Bedragen in miljoen EURO

De prognose eindstand van Zandmaas is ten opzichte van VGR 15 met € 9,1 miljoen gedaald door onderstaande wijzigingen:

- De kademaatregelen bevinden zich in een afrondende fase. Er is een financiële update gemaakt die leidt tot een verhoging van de prognose eindstand van € 11,6 miljoen. In deze verhoging zitten naast de reeds gerealiseerde uitgaven ook de zaken die voor het reguliere werk nog moeten plaatsvinden. Tevens zijn de extra uitgevoerde werkzaamheden welke ten laste van de post "risico algemeen" (€ 8,2 miljoen) diende te komen in beeld gebracht. Per saldo betekent dit een verhoging van de prognose eindstand van € 3,4 miljoen.

- Door de financiële bijdrage van de Staatssecretaris van VenW m.b.t. de hoogwatergeul Well Aijen valt een aantal algemene risico's weg. Naast de bijdrage voor gebiedsgerichte ontwikkeling, leidt dit per saldo tot een daling van de prognose eindstand met € 2,6 miljoen.
- Door een nieuwe ramingen en aanbestedingen is de prognose eindstand van maatregel:
  1. Verdieping stuwpannd Sambeek met € 10,6 miljoen gedaald;
  2. Aanpassing stuw Sambeek met € 1,2 miljoen gedaald;
  3. Lateraalkanaal West met € 4,3 miljoen gedaald.
- De voor 2009 ontvangen loon- en prijsbijstelling leidt op korte termijn tot een verhoging van de prognose eindstand met € 6,2 miljoen omdat deze nog niet gekoppeld is aan een (verhoogde) projectraming.

De prognose eindstand van Grensmaas is ten opzichte van VGR 15 met € 1,7 miljoen gestegen door:

- De voor 2009 ontvangen loon- en prijsbijstelling leidt op korte termijn tot een verhoging van de prognose eindstand met € 1,4 miljoen omdat deze nog niet gekoppeld is aan een (verhoogde) projectraming.
- Een hogere inschatting van het uitvoeringsrisico bij maatregel BOB Itteren.

**16^e Voortgangsrapportage Zandmaas en Grensmaas
is een document van Rijkswaterstaat Maaswerken**

Postadres:
Postbus 1593
6201 BN Maastricht

Bezoekadres:
Avenue Ceramique 125
Maastricht

Telefoonnummer: 043 - 387 0303

Faxnummer: 043 - 387 0359

Internet: <http://www.maaswerken.nl>

Bijlage 1   Afkortingenlijst

ABR&M	Actief Bodembeheer Rijntakken en Maas
Bbk	Besluit bodemkwaliteit
BOI	Bruto Overheidsinvesteringen
CG	Consortium Grensmaas
DAD	Departementale Auditdienst ministerie van Verkeer en Waterstaat
DG	Directeur Generaal
DGR	Deltaplan Grote Rivieren
DGW	Directoraat Generaal Water
GM	Grensmaas
KRW	Kaderrichtlijn Water
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MW	Maaswerken
NKL	Nadeelcompensatieregeling verlegging kabels en leidingen '99
OTB	Ontwerp-Tracébesluit
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
pp'	prijspeil
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
RWS	Rijkswaterstaat
TB	Tracébesluit
VGR	Voortgangsrapportage
VenW	Ministerie van Verkeer & Waterstaat
VTM	Voorschrift Toetsen Maaskaden
VTV	Voorschrift Toetsen op Veiligheid Primaire Waterkering
Wbr	Wet beheer rijkswaterstaatswerken
Wm	Wet milieubeheer
Wvo	Wet verontreiniging oppervlaktewateren
ZM	Zandmaas

Bijlage 2 Karakterisering Zandmaas maatregelen

De karakterisering van het Zandmaasproject volgens Tracébesluit (18 december 2001), POL-aanvulling Zandmaas (1 februari 2002) en scope Zandmaas 2001 (december 2001) en wijziging 2006, is weergegeven in de onderstaande tabel.

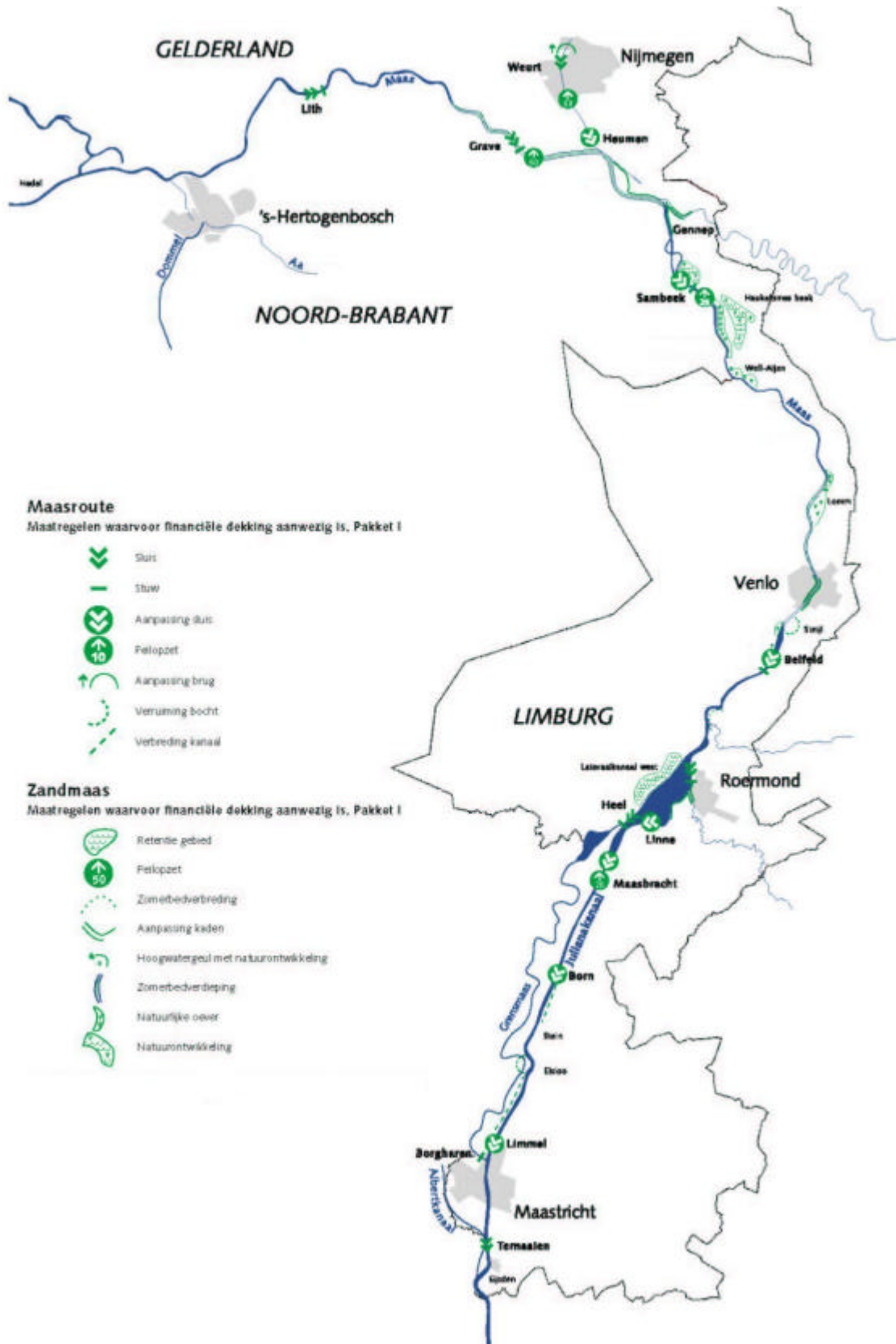
Doelstelling Zandmaas	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hoogwaterbescherming, op zodanige wijze dat de bevolking achter de kaden van de Zandmaas, die aangelegd zijn in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren, een beschermingsniveau van 1/250 per jaar, maatgevende afvoer 3275 m³/s in 2015 wordt geboden. ☐ Het in de periode tot 2015 realiseren van beperkte natuurontwikkeling in de Zandmaas die in het Tracébesluit en POL Zandmaas geconcretiseerd is in 556 hectares, aangevuld met 60 ha natuurcompensatie. 	
Plangebied Zandmaas	
<p>Het zomer- en winterbed van de Maas van Maaskilometer 70 (benedenstrooms van Linne) tot en met Maaskilometer 226,5 (Hedel), aangevuld met:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ retentiegebied Lateraalkanaal West; ☐ bergings- en bewerkingslocaties die buiten het winterbed kunnen liggen; ☐ compenserende en mitigerende maatregelen die buiten het winterbed kunnen liggen. 	
Maatregelen Zandmaas Pakket I	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Kadeaanpassingen Roermond, Venlo, Gennep en Mook en Middelaar ☐ Sluitstukkaden, de aanpassingen aan de overige DGR-kaden in het plangebied ☐ Retentiegebied Lateraal Kanaal West ☐ Hoogwatergeulen Lomm en Well-Aijen ☐ Rivierverruiming Belfeld, km 87-92 ☐ Rivierverruiming Sambeek, km 109-120 ☐ Rivierverruiming Grave, km 155-175 ☐ Rivierverruiming Lith km 176-181 ☐ Mitigerende maatregelen peilopzet, aanpassing bruggen en stuwen ☐ Compensatieplan Natuur 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Proefproject eroderende oevers ☐ Compensatie benedenstroomse effecten Den Bosch ☐ Aankoop natuurgebied Heukelomse Beek, natuurlijke oevers en 25 m oeverstroken ☐ Grondverwerving nevengeul Belfeld West, nevengeul Sambeek Oost
Resultaat Zandmaas Pakket I	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hoogwaterbescherming 1/250 per jaar, maatgevende afvoer 3275 m³/s, 70% in 2008 en 100% in 2015 ☐ 556 ha natuur plus 60 ha compensatie van natuurwaarden die verloren zijn gegaan 	

Bijlage 3 Karakterisering Grensmaas maatregelen

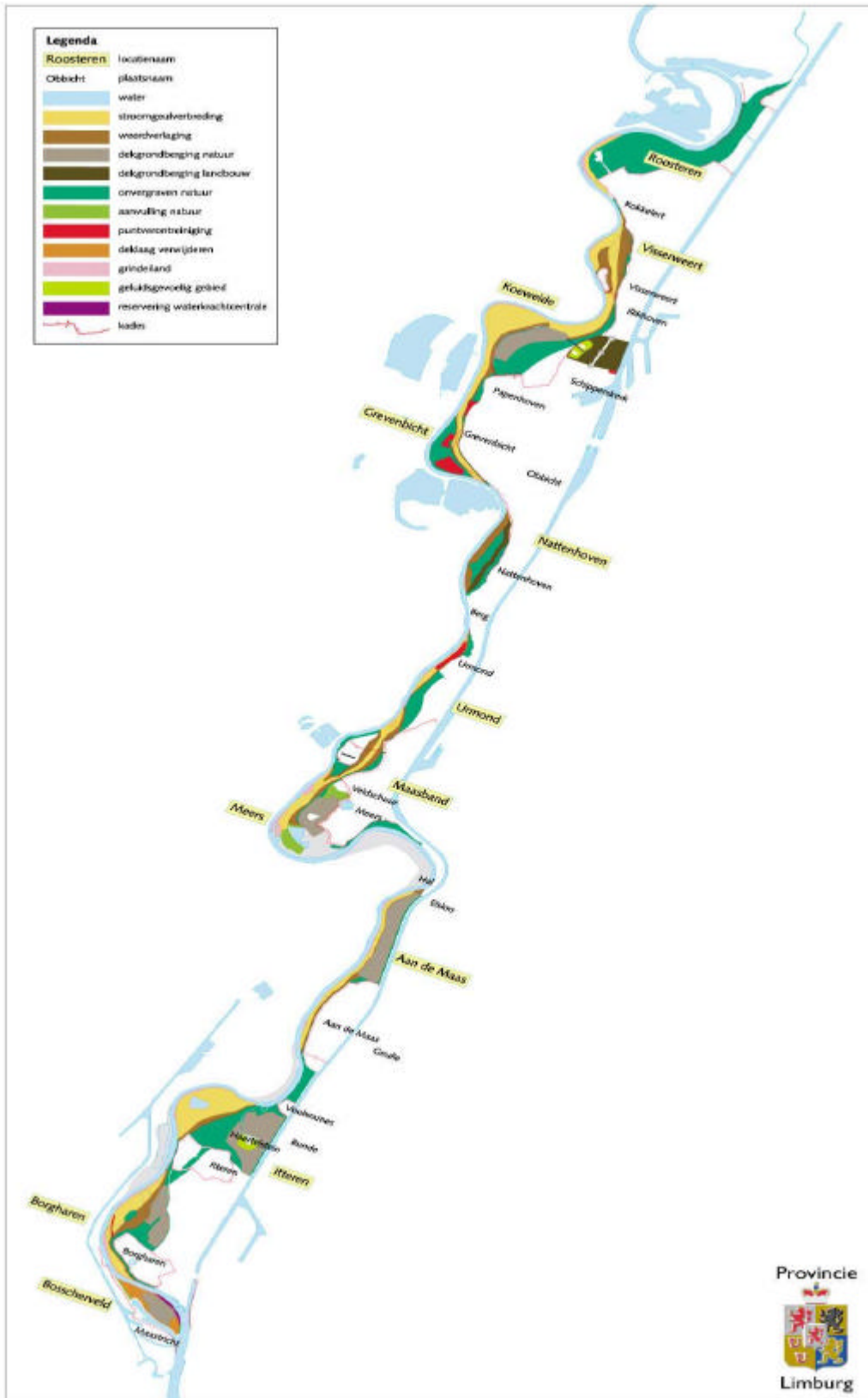
De karakterisering van het Grensmaasproject volgens het Eindplan Grensmaas, vastgesteld door Gedeputeerde en Provinciale Staten op 21 december 2001 en het POL Grensmaas vastgesteld door Provinciale Staten op 1 juli 2005 en de ministeriële afspraken in de Vlaams-Nederlandse Verklaring met betrekking tot het uitvoeren van werken aan de Gemeenschappelijke Maas op 3 mei 2005, is weergegeven in onderstaande tabel.

Doelstelling Grensmaasproject	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Het door rivierverruiming verlagen van de hoogwaterstanden in de Maas met als maatstaf dat uiterlijk in 2017 de gebieden, die door de op basis van de Deltawet Grote Rivieren aangelegde kaden zijn beschermd, een kans op overstroming hebben van 1/250 per jaar maatgevende afvoer 3275 m³/s. ☐ Het in de periode tot 2018 tot ontwikkeling brengen van tenminste 1000 ha natuur binnen het Grensmaasgebied. Deze natuurontwikkeling is gekoppeld aan het ecologisch herstel van de rivier zoals vastgelegd in de intentieverklaring voor de inrichting van het Maasdal in Limburg van 26 november 1992. ☐ Het winnen van ten minste 35 miljoen ton grind voor de nationale behoefte (provinciale taakstelling). 	
Plangebied Grensmaas	
Het Maasdal van Maastricht tot en met Roosteren van Maaskilometer 15 tot en met Maaskilometer 55.	
Maatregelenpakket Grensmaas	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Uitvoeringsovereenkomst Grensmaas omvat de maatregelen: dekgrondverwijdering (dv), stroomgeulverbreding (sv), weerdverlaging (wv), aanleg nevengeulen (ng), aanvulling plas (ap), sanering (sa), dekgrondberging (db), natuurontwikkeling (no) en kadeophoging (ka) op de volgende locaties: Boscherveld dv, db, no Borgharen sv, wv, db, no Itteren sv, wv, db, no Aan de Maas sv, db, no Meers sv, wv, db, no Maasband sv, wv, ng, no Urmond sv, wv, sa, no Nattenhoven wv, db, ka, no Grevenbicht ng, no Koeweide sv, wv, db (2 delen), no Visserweert sv, wv, ng, no 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Proefproject Meers : sv, wv,db, ap, no ☐ Vlaamse locaties (België): Hochter Bampd sv, ap, no Herbricht sv, no Kotem sv, wv, no ☐ Roosteren: compensatie voor de kadeaanleg in 1996 en realiseren beschermingsniveau. ☐ Mitigatiemaatregelen: maatregelen ter voorkoming van significante waterstandsverhogende effecten dan wel verdroging aan Vlaamse zijde ☐ Rivierkundige werken (oever- en bodemverdedigingen)
Resultaat Grensmaasproject	
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hoogwaterbescherming (1/250 per jaar; maatgevende afvoer 3275 m³/s): 100 % in 2017 ☐ Natuur aan Nederlandse zijde: circa 1100 ha (nieuwe) natuur in 2018 ☐ Delfstoffen: circa 52 miljoen ton grind 	

Bijlage 4   Kaart Tracébesluit en POL Zandmaas/Maasroute

Bijlage 5   Kaart Grensmaas conform Eindplan Grensmaas

Bijlage 6 Toelichting mutaties VGR 16

In deze bijlage zijn voor Zandmaas en Grensmaas de mutaties toegelicht in het projectbudget en in de ontwikkeling van de post "Risico algemeen".

Zandmaas*Tabel 1 Mutatie projectbudget Zandmaas*

Detaillering mutatie projectbudget Zandmaas in VGR 16		€miljoen
1	Loon- en prijsbijstelling 2009	6,2
Totale mutatie VGR 16		6,2

Tabel 2 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas

Detaillering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Zandmaas in VGR 16		€miljoen
Standlijn per 1 januari 2005		88,1
1	Vergunningverlening en monitoring proefproject 2	-/- 1,0
Standlijn per 1 januari 2006		87,1
2	Nadeelcompensatie DGR Kaden	-/- 4,3
3	Schaderegeling peilopzet Grave	-/- 7,1
4	Keringen in de Roer i.v.m. invulling Wet op de waterkering	-/- 7,5
Standlijn per 1 januari 2007		68,2
5	Monitoring grondwatereffecten peilopzet Grave en Sambeek (aanwending van risico ten gunste van budget)	-/- 1,5
Standlijn per 30 juni 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2007		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 30 juni 2008		66,7
Geen mutaties		
Standlijn per 31 december 2008		66,7
6	Overboeken van de restant PM-post bestemd voor de kadenmaatregelen van "risico algemeen" naar "budget"	-/- 8,2
Standlijn per 30 juni 2009		58,5

Grensmaas*Tabel 3 Mutatie projectbudget Grensmaas*

Detaillering mutatie projectbudget Grensmaas in VGR 16		€miljoen
1	Loon- en prijsbijstelling 2009	1,4
Totale mutatie VGR 16		1,4

Tabel 4 Ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas

Detaillering ontwikkeling van de post "Risico algemeen" Grensmaas in VGR 16		€miljoen
	Standlijn per 1 januari 2006	12,6
	Geen mutaties	
	Standlijn per 1 januari 2007	12,6
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2007	12,6
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2008	12,6
	Geen mutaties	
	Standlijn per 31 december 2008	12,6
	Geen mutaties	
	Standlijn per 30 juni 2009	12,6